

Sekretariat Wicemarszałka Senatu RP

Marii Pańczyk-Pozdziej

Wpłynęło dn. 26.05.2014r.

Nr MPP/323 NK 14973

Podpis LB

Warszawa, dnia 22 maja 2014 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Bm-1-041-192/14/2

DPK-III-071-5/14

dot.: BPS/043-52-2265/14

SEKRETARIAT

Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 26.05.14

nr. 3400 podpis

Pani

Maria Pańczyk-Pozdziej

Wicemarszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

mona Peci Kowalska!

W odpowiedzi na oświadczenie Pana senatora Ryszarda Knosale w sprawie uprawnień osoby pokrzywdzonej działaniem notariusza, przekazanego przy piśmie z dnia 16 kwietnia 2014 r., uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Postępowanie dyscyplinarne przeciwko notariuszowi jest postępowaniem rozpoznawczym, które toczy się przed sądem dyscyplinarnym i rozpoczyna z chwilą zgłoszenia wniosku o jego wszczęcie. Zgodnie z art. 58 ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2014 poz. 164) wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego mogą zgłosić wyłącznie Minister Sprawiedliwości lub rada właściwej izby notarialnej. Złożenie wniosku poprzedza wstępne wyjaśnienie przez uprawnione podmioty okoliczności koniecznych do ustalenia znamion czynu zarzucanego obwinionemu oraz złożenie wyjaśnień przez obwinionego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe. Czynności wyjaśniające dokonywane przed wystąpieniem z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, o których mowa w art. 58 ustawy, mają charakter nieformalny. W praktyce, w wielu przypadkach, podstawę do zgłoszenia przez Ministra Sprawiedliwości bądź radę izby notarialnej wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego stanowi informacja osób powołanych do sprawowania nadzoru o uchybieniach w działalności notariusza stwierdzonych na skutek podjętych czynności nadzorczych, w tym zwłaszcza w wyniku wizytacji, lustracji oraz w wyniku rozpoznania skarg na działalność notariusza złożonych przez osoby, które czują się pokrzywdzone określonym zachowaniem notariusza.

Zgodnie z art. 45 Prawa o notariacie, osoby powołane do nadzoru w razie dostrzeżenia naruszenia przez notariusza jego obowiązków mogą żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. Przyjmuje się jednak, iż mimo zawartego w tym przepisie kategorycznego zwrotu "żądać wszczęcia postępowania", wizytator

stwierdzający naruszenie obowiązków przez notariusza nie jest legitymowany do zgłoszenia formalnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Ma on natomiast prawo złożenia stosownego wniosku do rady izby notarialnej lub Ministra Sprawiedliwości, by z kolei te organy, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w trybie art. 58, zgłosiły formalny wniosek. Zaznaczyć przy tym należy, że ani Minister Sprawiedliwości, ani rada izby notarialnej nie są związane żądaniem wizytatora¹.

Po otrzymaniu wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, stosownie do art. 59 § 1 ustawy, przewodniczący sądu wyznacza termin rozprawy i zawiadamia o nim rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego oraz obrońcę. Na tej podstawie za strony postępowania dyscyplinarnego uważa się jedynie obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, pełniącego funkcję oskarżyciela². Statusu strony tego postępowania nie ma natomiast podmiot, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, a tym bardziej pokrzywdzony.

Podkreślić należy, że zaspokojeniu interesu osoby pokrzywdzonej działaniem lub zaniechaniem notariusza służą inne dostępne środki prawne, aniżeli postępowanie dyscyplinarne. Postępowanie to zmierza przede wszystkim do pociągnięcia obwinionego do odpowiedzialności dyscyplinarnej, natomiast pokrzywdzony, jeśli już występuje w tych postępowaniach, to wyłącznie jako osobowe źródło dowodowe³.

Pokrzywdzony nie został upoważniony do podejmowania czynności o charakterze procesowym i to zarówno w toku czynności wyjaśniających poprzedzających wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jak i we właściwym postępowaniu dyscyplinarnym.

Odpowiedzialność dyscyplinarna służy przede wszystkim zapewnieniu przestrzegania szczególnych reguł zachowania przyjętych w danej, prawnie określonej grupie społecznej. Odpowiedzialność ta prowadzi do eliminacji z danej grupy osób, które nie spełniły lub przestały spełniać cechy osobowościowe, uznane przez prawo za niezbędne do wykonywania istotnych działań publicznych powierzonych tej grupie. Odpowiedzialność dyscyplinarna służyć ma również organom lub korporacjom, do których należą osoby podlegające tej

---

1 D. Celiński, Odpowiedzialność dyscyplinarna notariusza, Rejent 2004/6/31

2 W. Kozielewicz, op. cit., str. 36-7, D. Celiński, Odpowiedzialność dyscyplinarna notariusza, Rejent, 2004/6/str 42

3 P. Czarnecki, Postępowanie dyscyplinarne wobec osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego. C.H. Beck, Warszawa 2013, str. 213-214

odpowiedzialności. Instytucja ta ma zapewnić przede wszystkim jakość (fachowość) wykonywanej funkcji społecznej (zawodu). Nadto, odpowiedzialność dyscyplinarna realizuje postulat zapewnienia określonej niezależności jurysdykcyjnej danej instytucji lub korporacji, wyznaczając szczególne zasady lub tryb postępowania wobec członków tej instytucji lub grupy⁴. Deontologia postępowania dyscyplinarnego łączy się przede wszystkim ze specyfiką wykonywania niektórych zawodów oraz zasadami funkcjonowania konkretnych korporacji zawodowych.

Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej nie rozstrzyga o prawach czy obowiązkach pokrzywdzonego zachowaniem notariusza, wypełniającym znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Pokrzywdzony nie korzysta z uprawnień analogicznych do przyznanych w postępowaniu karnym. W takiej sytuacji, skoro procedury nie przyznają pokrzywdzonemu żadnych uprawnień w toku postępowania dyscyplinarnego, brak jest podstaw do zasadności zagwarantowania pokrzywdzonemu możliwości żądania wszczęcia tego postępowania. Podkreślić należy, iż pokrzywdzony może dochodzić swoich praw, o ile zostały naruszone na skutek bezprawnego zachowania notariusza, przed sądem powszechnym w sprawie cywilnej bądź w sprawie karnej. Jego interesy w istotnym stopniu chronione są przepisami o odpowiedzialności cywilnej notariusza (art. 49 ustawy), w tym obowiązkowym ubezpieczeniem notariusza od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności notarialnych (art. 19a). Odpowiedzialność cywilna notariusza jest niezależna od odpowiedzialności dyscyplinarnej i wystąpienie z powództwem o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności notarialnych nie musi być poprzedzone postępowaniem dyscyplinarnym.

W orzecznictwie sądów administracyjnych przyjęto, że złożony przez inną osobę (także ewentualnego pokrzywdzonego) do rady izby notarialnej wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec określonego notariusza, może jedynie, z uwagi na zawarte w nim treści, stanowić dla organu samorządu informację o określonym zdarzeniu lub okolicznościach, uzasadniających podjęcie, na podstawie art. 58 ustawy, uchwały w przedmiocie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Uchwała w sprawie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego jest jednak suwerenną decyzją rady izby notarialnej. Wykluczając obowiązek rady podjęcia na wniosek osoby trzeciej, nieuprawnionej do żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, uchwały w tym przedmiocie w trybie

---

4 W. Kozielowicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych

przepisów k.p.a., Naczelny Sąd Administracyjny uznał jednocześnie, iż całkowicie prawidłowym, wystarczającym i odpowiadającym regułom korporacyjnym jest w takiej sytuacji udzielenie przez organ samorządu notarialnego odpowiedzi co do złożonego wniosku, przy czym w ocenie Sądu, nie może być to w żadnym razie odpowiedź zawierająca jakiegokolwiek merytoryczne stanowisko, bo to, dotyczące wyłącznie osoby ewentualnie odpowiedzialnej za przewinienie, podejmowane jest w formie uchwały i kierowane zgodnie z procedurą dyscyplinarną⁵.

Nie ma więc podstaw do kwestionowania prawidłowości stanowiska, zgodnie z którym, jeśli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających Minister Sprawiedliwości lub rada izby notarialnej wyklucza podejrzenie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, to ich działanie może ograniczyć się jedynie do zaniechania złożenia wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. W związku z tym, iż do czynności wyjaśniających nie stosuje się przepisów k.p.k. nie jest wymagane wydanie postanowienia lub podjęcie innej stosownej uchwały w tym przedmiocie, które mogłyby podlegać zaskarżeniu przez pokrzywdzonego⁶.

Wydaje się również, iż zasadność przyznania pokrzywdzonemu szczególnych uprawnień procesowych i to już na etapie czynności wyjaśniających w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej notariusza, wyklucza istota i charakter tych czynności. Przepisy ustawy nie precyzują bowiem procedury postępowania wyjaśniającego. Organ uprawniony ma na tym etapie zbadać jedynie czy okoliczności czynu kwalifikują sprawę do postępowania dyscyplinarnego⁷. W praktyce ustalenie, czy zostało popełnione przewinienie dyscyplinarne oraz jego okoliczności, będzie polegało przede wszystkim na zgromadzeniu dokumentów, rozpytaniu osób, które mają jakieś informacje na temat zdarzenia będącego przedmiotem postępowania i które będą mogły składać wyjaśnienia we wszczętym następnie postępowaniu dyscyplinarnym. Wskazuje się, iż czynność rozpytania na okoliczność zdarzenia winna być dokumentowana wyłącznie notatką lub zapiskiem urzędowym⁸.

Podnieść należy, iż osoba pokrzywdzona działaniem lub zaniechaniem notariusza nie jest całkowicie pozbawiona ochrony prawnej w przypadku,

---

i notariuszy, LexisNexis, Warszawa 2012, str. 16

⁵ Postanowienia NSA: z dnia: 8 listopada 2013r., II GSK 2131/13, z dnia 3 grudnia 2013r., II GSK 2200/13

⁶ W. Kozielowicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, LexisNexis, Warszawa 2012, str. 347

⁷ D. Celiński, Odpowiedzialność dyscyplinarna notariusza, Rejent, 2004, nr 5, str. 46

⁸ K. Dudka, Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym wobec notariuszy, Rejent. Wydanie specjalne, marzec 2010r., str. 199-200

np. zaniechania przez radę izby notarialnej czynności w przedmiocie złożenia wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w stosunku do notariusza.

W świetle art. 42 § 1 ustawy Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością notariuszy i organami samorządu notarialnego. Zatem w przypadku niezłożenia przez radę izby notarialnej wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, pokrzywdzony może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości, jako organu uprawnionego, obok rady izby notarialnej, do złożenia takiego wniosku.

Nadto osobie, która czuje się pokrzywdzona pracą notariusza przysługuje również prawo złożenia skargi do Ministra Sprawiedliwości lub prezesa właściwego sądu apelacyjnego⁹.

Reasumując powyższe brak jest uzasadnienia podjęcia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do zapewnienia osobie składającej wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia w przedmiocie odmowy wszczęcia tego postępowania.

2 wyjoni pomone

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU

---

⁹ § 2 i 4 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 1991 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością notariuszy i organów samorządu notarialnego - Dz. U. Nr 42, poz. 188

